

**VERWERKING EN AFVOEREN GEBREKSKAAS
“ACTIE MUIZENVAL II”**

**Voedsel en Waren Autoriteit
Afdeling Signalering VP**

**Project nr: OT04H010-1E
September 2005**

INHOUD

SAMENVATTING	3
TREFWOORDEN	3
1 INLEIDING	4
2 METHODEN EN MATERIAAL	4
3 RESULTATEN INSPECTIES	5
3.1. Algemeen	5
3.2. Relatie met COKZ toezicht.....	5
3.3. Afvoeren gebrekskaas.....	6
3.4. Herinspecties	7
3.5. Totaal genomen maatregelen	7
4 DISCUSSIE	7
5 CONCLUSIE	8
6 LITERATUUR	8

SAMENVATTING

In 2003 is het Voedsel en Waren Autoriteit /Keuringsdienst van Waren (VWA/KvW) rapport onderzoek verwerking gebrekskaas "actie muizenval" verschenen waarin een inventarisatie van de handelsstromen in gebrekskaas is beschreven en de resultaten van de handhavingsactie in deze sector zijn weergegeven. Tijdens deze actie werden 86 bedrijven geïnspecteerd. In 15 bedrijven (17,4%) werd een proces verbaal opgemaakt, aan 28 bedrijven (32,5%) werd een schriftelijke waarschuwing verzonden. Aanbevolen werd deze handhavingsactie in 2004 te herhalen en na te gaan wat de rol is van het COKZ in relatie tot deze problematiek. In dit rapport worden hiervan de resultaten beschreven.

Tijdens deze actie verwerking en afvoer gebrekskaas "actie muizenval II" werden eind 2004, 84 bedrijven geïnspecteerd. In een eerste inspectieronde werd in totaal bij 9 bedrijven (10,7 %) een proces verbaal opgemaakt en aan 11 bedrijven (13,1%) een schriftelijke waarschuwing verzonden. Naar aanleiding van deze maatregelen werd in 17 bedrijven eind 2004 – begin 2005 een tweede inspectie uitgevoerd. Dit resulteerde bij drie bedrijven in een proces verbaal en bij een bedrijf in een schriftelijke waarschuwing.

In 40 bedrijven (47 %) werd gebrekskaas aangetroffen die ter destructie bestemd diende te worden, in 17 bedrijven (20 %) was dit niet aangemeld als destructiemateriaal. In de vorige actie werd in 39 bedrijven (45 %) gebrekskaas aangetroffen welke ter destructie bestemd diende te worden. In 35 bedrijven (41 %) was dit niet aangemeld als destructiemateriaal.

Ten aanzien van het officiële toezicht door het COKZ bleek dat 5 van de 84 geïnspecteerde bedrijven niet beschikten over een erkenning voor de activiteiten die werden verricht. Bij de vorige actie waren dit nog 22 van de 86 bedrijven. Het aantal COKZ-inspecties in de bezochte bedrijven steeg van 84 in 2002 naar 99 in 2003, in 2004 werden tot de inspectiedatum variërend van 7 oktober tot 21 december 2004, 86 inspecties uitgevoerd.

Van de erkende bedrijven waarin de algemene hygiëne of inrichting als "voldoet niet" werd aangemerkt werd nagegaan of dit voldoende was terug te vinden in de ontvangen COKZ-rapportages. Dit was ten aanzien van hygiëne in 5 van de 6 bedrijven het geval, ten aanzien van inrichting was dit bij 4 van de 4 bedrijven het geval.

Uit de bevindingen van dit project bleek dat bij 24 % van de geïnspecteerde bedrijven een maatregel genomen moest worden in de vorm van een proces verbaal of schriftelijke waarschuwing. In 2002 – 2003 was dit nog 50 %. Hoewel hieruit blijkt dat de situatie in deze sector aanzienlijk is verbeterd worden nog steeds veel overtredingen geconstateerd.

TREFWOORDEN:

Kaas – gebrekskaas – destructie.

1 INLEIDING

Bij de productie en opslag van kaas kunnen afwijkingen ontstaan waardoor gebrekskaas ontstaat. Deze gebrekskaas mag in sommige gevallen worden geschoond en voor menselijke consumptie worden gebruikt. Als de gebrekskaas niet meer verantwoord geschoond kan worden moet deze worden vernietigd en valt het onder de Verordening (EG) Nr 1774/2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en daarmee onder de Destructiewet.

In 2002 – 2003 is door de Voedsel en Waren Autoriteit /Keuringsdienst van Waren (VWA/KvW) het project Onderzoek verwerking gebrekskaas “actie Muizenval” uitgevoerd. De rapportage hiervan is op de Internetsite van de VWA/KvW beschikbaar. Door dit project is een goed inzicht verkregen in de handelsstromen van deze gebrekskaas. Middels een uniform maatregelbeleid is getoetst of aan de wettelijke bepalingen uit Warenwet en Destructiewet werd voldaan. In 43 van de 86 geïnspecteerde bedrijven moest toen een maatregel genomen worden.

Op basis van dit rapport zijn in december 2003 de volgende aanbevelingen gedaan:

- Middels handhaving dient de VWA in 2004 na te gaan of in deze sector verbetering is gekomen.
- Nagaan wat de rol van het COKZ is in relatie tot deze problematiek.

Mede als gevolg hiervan is in de met de VWA-KVW afgestemde COKZ jaarplannen 2002 – 2003 - 2004 in het kader van Richtlijn 92/46 een verscherpt toezicht afgesproken in bedrijven waarbij het onderhoud van kaas te wensen overlaat. Tevens is naar aanleiding van deze actie door de kaassector (Vereniging van Nederlandse Kaasgroothandelaren, VNK) gewerkt aan een vrijwillig controle programma “Zijstromen Kaas” inclusief een sanctiereglement dat met de VWA is gecommuniceerd. Na een pilot-programma is dit controlereglement per 1 december 2004 definitief van start gegaan waarbij 75 bedrijven met 83 locaties zijn aangesloten. Het COKZ ziet toe op de naleving van dit vrijwillig controle programma. De resultaten van dit project zullen dan ook besproken worden met het COKZ en de VNK.

2 METHODEN EN MATERIAAL

De inspecties zijn voorbereid en uitgevoerd door een groep zuiveldeskundigen uit de Veterinair Technologische teams (VT-teams) onder aanvoering van een handhavingscoördinator uit het VT-team Zuid. Als eerste is een projectbeschrijving inclusief het te volgen maatregelbeleid opgesteld alsmede de te gebruiken inspectielijsten. Vervolgens is er intern om standpunten gevraagd inzake het beleid ten aanzien van de Verordening (EG) Nr 1774/2002 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten en de Destructiewet in relatie tot bedorven kaas. Tenslotte zijn door de zuiveldeskundigen bedrijven geselecteerd die voor deze actie in aanmerking kwamen.

De inspecties zijn uitgevoerd op basis van de opgestelde projectbeschrijving, de inspectielijsten “gebrekskaas” en “hercontrole gebrekskaas” met toelichting welke in het ISI-systeem beschikbaar zijn gesteld aan de uitvoerende van het VT-team. Vooraf en tijdens de uitvoering van de inspecties was er intensief overleg tussen de uitvoerenden van de VT-teams, zodat de uniformiteit zoveel mogelijk gewaarborgd werd.

In dit project werden de volgende definities voor gebrekskaas gebruikt:

1. **Kaas met open korst, welke geheel of grotendeels uitwendig en inwendig beschimmeld is**
Deze kaas is niet geschikt voor verdere verwerking en wordt in het kader van de Destructie wetgeving gezien als “een bedorven product van dierlijke oorsprong”. Dit dierlijke afval is daarmee destructiemateriaal en dient naar de destructor afgevoerd te worden.
2. **Kaas welke geheel of grotendeels is aangetast of aangevreten door ongedierte (muizen - mussen – kaasmijt)**
Deze kaas is niet geschikt voor verdere verwerking en wordt in het kader van de Destructie-wetgeving gezien als “een bedorven product van dierlijke oorsprong”. Dit dierlijke afval is daarmee destructiemateriaal en dient naar de destructor afgevoerd te worden.

Van alle door het COKZ in het kader van het toezicht op Richtlijn 92/46 uitgevoerde inspecties wordt een inspectierapport opgemaakt. Een afschrift hiervan wordt verzonden aan de KVVW / VWA. Bij de beoordeling van het COKZ toezicht is van deze rapporten gebruik gemaakt.

Als in een bedrijf structurele tekortkomingen zijn wordt dit bedrijf door het COKZ aangemerkt als aandachtsbedrijf en besproken met de VWA/KVVW. Als deze structurele tekortkomingen niet worden opgeheven verzoekt het COKZ de VWA/KVVW om nadere maatregelen.

Voorafgaande aan de inspecties zijn de VNK en het COKZ schriftelijk op de hoogte gebracht van de start van dit project.

3. RESULTATEN INSPECTIES

Hieronder zijn op basis van de in de inspectielijst gestelde vragen de resultaten van de tussen 7 oktober en 21 december 2004 uitgevoerde inspecties weergegeven.

3.1. Algemeen

Tabel 1. Overzicht aantal geïnspecteerde bedrijven in 2004, in 2002-2003 (muizenval I) en het aantal bedrijven dat vrijwillig is aangesloten bij VNK module zijstromen kaas.

categorie	Aantal geïnspecteerde bedrijven 2004	Aantal geïnspecteerde bedrijven in 2002 – 2003 (muizenval I)	Aangesloten bij VNK module zijstromen kaas
Fabrieksmatige bereider	20	17	16
Opslag	63	50	29
Ambachtelijke bereider	1	0	0
totaal	84	67	45

In totaal zijn 84 inspecties uitgevoerd. Daarvan vonden 67 plaats op bedrijven die ook in 2002/2003 (Muizenval I) geïnspecteerd waren. Van de 84 geïnspecteerde bedrijven waren 45 deelnemer aan de module Zijstromen kaas van de VNK.

3.2. Relatie met COKZ toezicht

Is dit bedrijf door het COKZ erkend voor de activiteiten die men verricht?

79 bedrijven ja, 5 bedrijven nee. Van deze 5 niet erkende bedrijven heeft 1 bedrijf een erkenning aangevraagd, 1 bedrijf is failliet verklaard en 3 bedrijven zijn sterk detailhandel gericht en in overleg met COKZ onder toezicht van VWA-KVVW geplaatst.

In 2002 – 2003 waren nog 22 van de 86 geïnspecteerde bedrijven niet erkend voor de activiteiten die werden verricht.

Bedrijven met structurele tekortkomingen worden door het COKZ op de lijst van aandachtsbedrijven geplaatst en met de VWA/KVVW besproken. Als geen verbetering optreedt, verzoekt het COKZ aan de VWA/KVVW om in deze bedrijven nadere maatregelen te nemen. Tijdens deze actie was in 7 bedrijven sprake van een maatregel mede als gevolg van dit tussen COKZ en VWA/KVVW afgesproken verscherpt toezicht.

Tabel 2. Het aantal van het COKZ ontvangen inspectierapporten in het kader van Richtlijn 92/46 van de 79 erkende bedrijven.

jaar	Ontv. rapporten
2002	84
2003	99
2004	86

Tabel 3. De inspectiefrequentie in de erkende geïnspecteerde bedrijven.

jaar	Geen inspectie	1 x inspectie	2 x inspectie	3 x inspectie
2002	18	41	17	3
2003	10	44	20	5
2004	11	52	14	2

Voor 2004 zijn alleen de rapporten meegenomen welke op de inspectiedatum beschikbaar waren bij de betreffende KvW regio.

Tabel 4. Hygiëne en inrichting van het bedrijf.

	hygiëne	inrichting
voldoet	73	75
voldoet niet	6	4

Beoordeeld werd de algemene hygiëne en inrichting van het bedrijf. Als deze niet voldeed werd gekeken of deze tekortkomingen ook voldoende terug te vinden waren in de toegezonden COKZ rapportages. Bij hygiëne tekortkomingen was dit in 5 rapportages het geval, voor inrichting in 4 rapportages. Slechts in 1 bedrijf waren de hygiënetekortkomingen niet voldoende terug te vinden in de COKZ rapportages. Hierover is contact opgenomen met het COKZ.

3.3. Afvoeren gebrekskaas

In 40 van de geïnspecteerde bedrijven werd gebrekskaas aangetroffen welke ter destructie bestemd diende te worden, in 17 bedrijven was dit niet aangemeld als destructiemateriaal. Hiervoor werd 9 maal een schriftelijke waarschuwing verzonden en 8 maal een proces verbaal opgemaakt.

Toelichting

In dit project is alleen gekeken naar de volgende soorten gebrekskaas:

1. Kaas met open korst, welke geheel of grotendeels uitwendig en inwendig beschimmeld is.
2. Kaas welke geheel of grotendeels is aangetast of aangevreten door ongedierte (muizen - mussen – kaasmijt).

Deze beschimmelde en/of aangevreten kaas is een product van dierlijke oorsprong dat bedorven is en derhalve een gevaar voor de gezondheid van mens inhoudt waardoor het als categorie 2 materiaal, als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onder g, van Verordening (EG) 1774/2002, tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten, moet worden aangemerkt. Ingevolge het bepaalde in artikel 5, tweede lid, van die verordening, dient categorie 2 materiaal zo spoedig mogelijk te worden verwerkt in een overeenkomstig artikel 13 van die verordening erkend verwerkingsbedrijf. Het handelen in strijd hiermee is strafbaar gesteld in de Destructiewet.

3.4. Herinspecties

In de periode van 27 november 2004 tot 11 mei 2005 zijn naar aanleiding van de genomen maatregelen in 17 bedrijven herinspecties uitgevoerd. In 4 bedrijven werd wederom bedorven kaas

aangetroffen welke niet was aangemeld als destructiemateriaal. Hiervoor werd 3 maal proces verbaal opgemaakt en 1 maal een schriftelijke waarschuwing verzonden.

3.5. Totaal genomen maatregelen

(1^e inspectie plus herinspecties).

Tabel 5 Totaal overzicht verzonden schriftelijke waarschuwing

overtreding	Op basis van	1 ^e inspectieronde	herinspectie	totaal
Bedorven kaas niet aangemeld als destructiemateriaal	Destructiewet	10	1	11
Slechte hygiëne/inrichting	Warenwetregeling hygiëne van levensmiddelen	1	0	1

Van deze schriftelijke waarschuwingen werden er 3 verzonden aan fabrieksmatige bereiders en 8 aan opslaglocaties. Zes van deze bedrijven waren vrijwillig aangesloten bij de VNK module zijstromen kaas.

Tabel 6 Totaal overzicht opgemaakte processen verbaal

overtreding	Op basis van	1 ^e inspectieronde	herinspectie	totaal
Bedorven kaas niet aangemeld als destructiemateriaal	Destructiewet	7	2	9
Bedorven kaas niet aangemeld als destructiemateriaal en slechte hygiëne/inrichting	Destructiewet en Warenwetregeling hygiëne van levensmiddelen	2	1	3

Van deze processen verbaal werd er 1 opgemaakt tegen een fabrieksmatige bereider en 8 tegen opslaglocaties. Twee van deze bedrijven waren vrijwillig aangesloten bij de VNK module zijstromen kaas.

4 DISCUSSIE

In de met de VWA-KVW afgestemde jaarplannen 2002 – 2003 - 2004 van het COKZ in het kader van Richtlijn 92/46 is een verscherpt toezicht afgesproken in bedrijven waarbij het onderhoud van kaas te wensen overlaat. Tevens is door de kaassector (Vereniging van Nederlandse Kaasgroothandelaren VNK) een vrijwillig controle programma "Zijstromen Kaas" inclusief een sanctiereglement opgesteld en met de VWA gecommuniceerd. Na een pilotprogramma is dit controlereglement per 1 december 2004 definitief van start gegaan waarbij 75 bedrijven met 83 locaties zich hebben aangesloten. Het COKZ zal toezien op de naleving van dit vrijwillig controle programma.

In de eerste actie muizenval is uitgegaan van de bepalingen in de Destructiewet zoals die in 2002-2003 van kracht waren en de verantwoordelijkheid van de KVW/VWA voor het toezicht hierop. Inmiddels is de nieuwe Verordening (EG) 1774/2002, tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten van kracht. Met het COKZ zijn begin 2005 afspraken gemaakt over het toezicht hierop. Inmiddels zijn veel bepalingen uit de Verordening (EG) Nr. 178/2002 van kracht. Ook de bepalingen uit de Verordening (EG) Nr. 852/2004 inzake levensmiddelenhygiëne en Verordening (EG) Nr. 853/2004 houdende vaststelling van specifieke hygiënevoorschriften voor levensmiddelen van dierlijke oorsprong worden vanaf 1 jan 2006 van kracht. De Nederlandse zuivelwetgeving op basis van de Richtlijn 92/46 EEG tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften voor de productie en het in de

handel brengen van rauwe melk, warmtebehandelde melk en producten op basis van melk zal in 2006 dan ook vervallen. Met het COKZ wordt gesproken over de toekomstige invulling van het toezicht en het opstellen van een toezichtarrangement.

5 CONCLUSIE

Uit dit onderzoek is gebleken dat de situatie in deze sector ten opzichte van het vorige onderzoek is verbeterd. Het toezicht hierop door het COKZ is geïntensiveerd en de sector heeft met de module zijstromen kaas aangegeven gestructureerd aandacht te besteden aan deze problematiek. Uit het aantal genomen maatregelen blijkt echter dat er nog steeds een aantal bedrijven zijn die zich niet houden aan de regelgeving. Het officiële toezicht dient zich met name op die bedrijven te richten.

7 LITERATUUR

Projectbeschrijving project OT04H010-1E

Inspectielijst project verwerking en afvoeren gebrekskaas met toelichting

Inspectielijst hercontrole verwerking en afvoeren gebrekskaas met toelichting

Warenwet

Warenwetregeling Zuivelbereiding

Warenwetregeling Hygiëne van levensmiddelen

Deconstructiewet

Verordening (EG) 1774/2002, tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften inzake niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten

COKZ bundel Zuivelhygiënerichtlijn

Controlereglement zijstromen kaas - lijst van aangeslotenen

VWA/KVW Rapportage Onderzoek verwerking gebrekskaas actie muizenval december 2003.